

Ekonomistyrning (2FE255)

Tentamen tisdag 15 mars 2016, kl. 08.00-11.00

Tillåtna hjälpmedel: Miniräknare (dock inte i mobiltelefon) och ordbok (engelsk-svensk, svensk-engelsk alternativt engelsk-hemlandsspråk)

Tentamenstid: 3 timmar

Tentamen omfattar 14 frågor och kan totalt ge 25 tentamenspoäng.

- Frågorna 1-9 är faktafrågor som ger 1 poäng vardera. Ett svarsalternativ är mest rätt.
- Frågorna 10-13 är förståelsefrågor som ger max 2 poäng vardera. Svar ska avges med en (1) mening per delfråga. Svar med fler än en (1) mening per delfråga ger avdrag.
- Fråga 14 är en analysfråga. Svaret ger max 8 poäng enligt bifogade poängkriterier.

Tentamenssansvarig: Lars Frimanson. Lars finns tillgänglig på tel. 070-3076620.

Betygsgränser: För G krävs 16 poäng och för VG krävs 23 poäng. Eventuella pluspoäng för under ordinarie termin slutförda gruppuppgifter adderas till tentamenspoäng.

Du ska lämna in den separata svarsblanketten. Glöm inte att skriva ditt anonymitetsnummer.

Besvara alla frågor på avsedd plats i svarsblanketten. Inga lösa underlag ska lämnas in. Svar på förståelsefrågor och analysfrågan avges inom markerade rutor. OBS! Det som står i rutorna är den text som rättas. Text utanför rutor bedöms ej!

Skriv läsligt: Oläsliga svar kan inte bedömas och ger därför inga poäng.

Skrivningsresultat meddelas via Studentportalen torsdag 31 mars. Lösningar är tillgängliga när skrivningsresultaten anslås.

Tid och plats för tentamensutlämning meddelas när resultaten anslås.

Lycka till!

Lars, Göran & Janina

FAKTAFRÅGOR - Ett svarsalternativ per fråga är mest rätt.

Fråga 1 (1 poäng):

Enligt kursboken (Anthony et al., 2014) är organisationers behov av formella system för ekonomistyrning (management control) i första hand en konsekvens av:

- A. Konkurrens
- B. Decentralisering
- C. Strategisk formulering

Svar: B. Se kap. 1

Fråga 2 (1 poäng):

Enligt kursboken gör decentralisering så att ekonomistyrning inriktas mot:

- A. Top-down funktionen
- B. Bottom-up funktionen
- C. Både top-down och bottom-up funktionen

Svar: C. Se kap 1.

Fråga 3 (1 poäng):

Enligt kursboken innebär "management control by managerial decisions" styrning av:

- A. Den styrda chefens delegeringsbeslut
- B. Den styrda chefens rekryteringsbeslut
- C. Den styrda chefens investeringsbeslut

Svar: A. Se kap. 2

Fråga 4 (1 poäng):

Enligt kursboken är täckningsbidrag (contribution margin) ett resultatmått som är rimligt när den som styr har:

- A. Hög kontroll över rörliga kostnader
- B. Hög kontroll över direkta kostnader
- C. Hög kontroll över fasta kostnader

Svar: C. Se kap 7.

Fråga 5 (1 poäng):

Enligt kursboken kan försäljningsvolymavvikelse (volume variance) beräknas genom att ta hänsyn till:

- A. Verklig volym
- B. Verklig volym och verkligt pris
- C. Verklig volym, verkligt pris och verklig proportion

Svar: A. Se kap. 10.

Fråga 6 (1 poäng):

Enligt kursboken är ett antagande i McGregors Teori Y att människor vill:

- A. Ha risker
- B. Ha kontroll
- C. Ha förtroende

Svar: B. Se kap. 11.

Fråga 7 (1 poäng):

I artikeln av Lind & Strömsten redogörs för under vilka förutsättningar kundvärderingsanalys (customer valuation analysis) är rimlig. Den analysmetoden är rimlig när interorganisatoriska relationer karaktäriseras av:

- A. Lågt tekniskt gränssnitt och högt organisatoriskt gränssnitt
- B. Högt tekniskt gränssnitt och lågt organisatoriskt gränssnitt
- C. Lågt tekniskt gränssnitt och högt organisatoriskt gränssnitt

Svar: B Se artikeln. OBS! Alla svar får poäng p.g.a. felaktigt konstruerade svarsalternativ.

Fråga 8 (1 poäng):

I artikeln av Sherman et al. visar resultaten att ledarskapsnivå korrelerar med stresshormonet kortisol (cortisol) liksom med självskattad oro (anxiety). Korrelationerna är sådana att:

- A. Båda är positiva
- B. En är positiv och en är negativ
- C. Båda är negativa

Svar: C. Se artikeln

Fråga 9 (1 poäng):

I artikeln av Armstrong argumenteras för att "budgetary bullying" kan förstås som en specifik form av arbetsrelaterad mobbning som har sitt ursprung i:

- A. Konkurrenterna
- B. Ledningen
- C. Facket

Svar: B. Se artikeln

FÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Svara med en (1) mening per delfråga. Svar med fler än en (1) mening per delfråga ger poängavdrag.

Fråga 10 (2 poäng):

Beskriv vad begreppen A) koncernstrategi (corporate strategy) och B) affärsstrategi (business unit strategy) innebär enligt kursboken.

Svar:

A) VAR tävla eller mix av affärer (t.ex. genom portföljförvaltning eller aktivitetsdelning)

B) HUR tävla (t.ex. genom låga kostnader eller differentiering)

och liknande svar. Se kap. 4

Fråga 11 (2 poäng):

Förklara A) vad Tetlock menar med "motive competition" och B) varför Frimanson m.fl. menar att "accountability duration" genererar högre stressnivåer.

Svar:

A) Att andra motiv påverkar effekten av det sociala acceptansmotivet

B) Att längre tid mellan utvärderingar gör det svårare att rättfärdiga

och liknande svar. Se artiklarna

Fråga 12 (2 poäng):

A) Enligt kursboken får användning av "gross book value", i jämförelse med "net book value", en viss effekt på "return on investments" (ROI). Beskriv kortfattat denna effekt.

B) Enligt kursboken är en fördel med "residual income" (RI) att man kan använda olika räntor. Förklara varför det är en fördel.

Svar:

A) Att ROI underskattas

B) För att olika räntor kan användas för olika tillgångar eller olika risknivåer.

och liknande svar. Se kap. 7

Fråga 13 (2 poäng):

I artikeln av Lewis m.fl. förklaras fenomenet illusoriskt bemyndigande (illusory empowerment) som en konsekvens av en viss kombination av värden (högt/lågt) på två variabler. A) Ange vilken kombination av variabler och värden det handlar om. B) Beskriv kortfattat vad som karaktäriserar illusoriskt bemyndigande.

Svar:

A) Lågt strukturellt bemyndigande och högt psykologiskt bemyndigande

B) Begränsad diskretion, centraliserat beslutsfattande, styrda känner sig bemyndigade, uppvisar åtagande, 'glasbur'

och liknande svar. Se artikeln

ANALYSFRÅGA

- Din uppgift är att analysera informationen i uppgiften med hjälp av relevanta *begrepp* och *samband* i kursens ämnesinnehåll.
- Du behöver inte referera till några särskilda författare.

POÄNGKRITERIER FÖR ANALYSFRÅGAN

0 poäng ges för uppgift som inte besvarats eller besvarats utan analys och utan redovisning av relevanta begrepp och samband i ämnesinnehåll.

2 poäng ges för svar som saknar analys och visar brister i redovisningen av begrepp och samband och inte klart refererar till ämnesinnehåll.

4 poäng ges till svar som uppvisar en *inte helt genomarbetad analys* av uppgiften, men som redovisar *vissa* begrepp och samband baserade på ämnesinnehåll.

6 poäng ges till svar som visar en *relativt genomarbetad analys* av uppgiften och som *relativt uttömmande* redovisar begrepp och samband baserade på ämnesinnehåll.

8 poäng ges till svar som, utöver kriterierna ovan, dessutom visar tecken på ett *självständigt* och *väl genomtänkt* resonerande.

Fråga 14 (8 poäng):

Din uppgift är att använda begrepp och samband från motivationsutträngningsteorin (motivation crowding theory) och analysera centrala skillnader mellan A) styrning av en chef för en standardkostnadsenhet (engineered expense centre) och B) styrning av en chef för en renodlad kostnadsenhet (discretionary expense centre).

TIPS! Skissa först på ett kladdpapper innan du bestämmer dig och skriver ditt slutgiltiga svar i svarsblanketten.

Svar: Rättningen bygger på en samlad bedömning av användning av relevanta begrepp och samband enligt poängkriterierna. Se kursboken.

=====